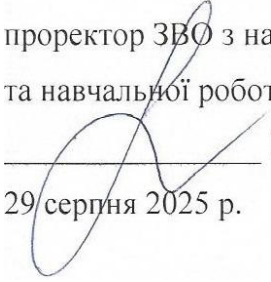

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Інна АНДРУШКО
29 серпня 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Завідувач кафедри
філософії та суспільних наук

доц. ЗВО Павло КУЛІШ
29 серпня 2025 р.

СИЛАБУС навчальної дисципліни

«Соціологія в сфері охорони здоров'я»

Спеціальність	D3 «Менеджмент»
Освітній рівень	Другий (магістерський)
Освітня програма	ОПП «Менеджмент», 2025
Навчальний рік	2025–2026
Кафедра	філософії та суспільних наук
Лектор	доц ЗВО, к.іст.н. Світлана ТРУХМАНОВА
Контактна інформація	<i>philosophy@vnmtu.edu.ua,</i> <i>вул. Данила Галицького, 58а</i>
Укладач силабусу	доц ЗВО, к.іст.н. Світлана ТРУХМАНОВА ст. викл. ЗВО Наталія ІВАНОВА

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Вибіркова	
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ВК1.12, складова циклу дисциплін загальної підготовки	
Курс/семестр	1 курс (2-й семестр)	
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	90 годин / 3 кредити ЄКТС	
Структура дисципліни	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	Лекційні заняття, год.	
	18	4
	Практичні заняття, год.	
	18	4
	Самостійна робота	
	54	82
	В цілому: аудиторні заняття – 40%, самостійна поза аудиторна робота – 60%	В цілому: аудиторні заняття – 9%, самостійна поза аудиторна робота – 91%
Кількість змістових модулів	1	
Мова викладання	українська	
Форма навчання	денна, заочна	

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність.

Програма навчальної дисципліни «Соціологія в сфері охорони здоров'я» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів *другого (магістерського)* рівня освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (ECTS), заснованої на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів оцінки – одиниць виміру навчального навантаження здобувача освіти необхідного для засвоєння дисципліни або її розділу.

Дисципліна є вибіркоким компонентом освітньо-професійної програми «Менеджмент в охороні здоров'я», циклу професійної підготовки магістра менеджменту, розрахована на 3 кредити, який здобувачі освіти засвоюють протягом 2 семестру на 1 році навчання.

Дисципліна «Соціологія в сфері охорони здоров'я» спрямована на формування основ «соціологічної уяви» у майбутніх фахівців, закладає основи для пізнання медицини та охорони здоров'я як соціального інституту. Вивчає взаємозв'язок здоров'я і соціальних аспектів життєдіяльності людей, розглядає використання спеціальних соціологічних теорій і методів для багатостороннього аналізу виникнення, перебігу і профілактики різноманітних захворювань.

Вивчення курсу є важливим з огляду на низку причин:

- необхідність формування інтегральних уявлень про суспільство та розуміння особою власного соціального контексту;
- розуміння зв'язку системи охорони здоров'я як елемента цілісної соціальної системи, місця та статусу медиків як окремої соціальної групи в суспільстві;
- значимість навичок проведення соціологічних досліджень, методів запобігання та розв'язання конфлікту у виконанні професійних обов'язків;
- усвідомлення фахівцем соціальних передумов виникнення хвороб, а також соціального контексту терапії різних видів розладів здоров'я.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності є оволодіння студентами навичками соціологічного аналізу суспільства, визначення свого місця та ролі у ньому, формування розуміння закономірностей функціонування та розвитку медицини та охорони здоров'я як соціального інституту, взаємозв'язки здоров'я і соціальних аспектів життєдіяльності людей, застосування у житті та медичній практиці соціологічних знань.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни *«Соціологія в сфері охорони здоров'я»* є:

- вивчення основних теорій та концепцій соціології в сфері охорони здоров'я;
- опанування методів соціологічних досліджень у сфері охорони здоров'я;
- аналіз соціальних детермінант здоров'я населення;
- дослідження взаємозв'язку між соціальними факторами і здоров'ям;
- оцінка соціальних потреб населення в медичних послугах;
- розвиток умінь проводити анкетування та інтерв'ювання для збору даних;
- вивчення етичних особливостей проведення соціологічних досліджень;
- формування навичок аналізу та інтерпретації соціологічних даних;
- ознайомлення з міжнародним досвідом у соціології охорони здоров'я.

Передреквізити. Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідні знання, отримані в процесі вивчення наступних дисциплін загальної підготовки в середній загальноосвітній школі: «Людина і світ», «Громадянська освіта», «Основи правознавства», «Основи здоров'я».

Постреквізити. В процесі вивчення дисципліни набуваються знання, необхідні для успішного засвоєння соціально-гуманітарних дисциплін та курсів за вибором, які забезпечують подальшу підготовку здобувачів: «Етичні проблеми та методологія наукових досліджень», «Філософські проблеми управління охороною здоров'я»; «Законодавство у сфері охорони здоров'я України», «Організація, економіка та фінансування охорони здоров'я», «Управління проектами у медицині і фармації», «Менеджмент закладу охорони здоров'я», «Стратегічний менеджмент в охороні здоров'я», «Операційний менеджмент закладу охорони здоров'я», «Маркетинг-менеджмент закладу охорони здоров'я», «Бренд-менеджмент в сфері охорони здоров'я», «Комунікативний менеджмент закладу охорони здоров'я», «Маркетинг медичних послуг», «Конфліктологія».

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПРН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.

ПРН6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

ПРН7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.

ПРН10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач.

ПРН11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу.

ПРН13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, правове, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

ПРН14. Демонструвати навички діагностування кадрових проблем, формування рекомендацій по їх вирішенню та впровадження кадрових управлінських рішень.

ПРН15. Вміти ідентифікувати та розв'язувати складні задачі і проблеми надання медичних послуг ЗОЗ усіх організаційно-правових форм на різних сегментах ринку.

3. Результати навчання:

формування культури особистості майбутнього лікаря на засадах гуманізму та загальнолюдських цінностей, за умов оволодіння базовим набором загальних та спеціальних компетентностей, теоретико-методологічними знаннями з дисципліни та практичними вміннями і навичками

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

знати:

- закономірності формування соціальної структури суспільства; наукові підходи до проблеми розвитку суспільства;
- сутність процесу соціалізації, набуття соціального статусу та ролі;
- соціальні групи та їх роль у формуванні системи охорони здоров'я;
- основні теорії та концепції соціології в сфері охорони здоров'я;
- соціальні детермінанти здоров'я та їх вплив на здоров'я населення;
- психологічні особливості медичних послуг та їх сприйняття населенням;
- причини конфліктності та шляхи їх подолання;
- актуальні проблеми та виклики в охороні здоров'я на міжнародному рівні;
- основні напрямки досліджень в медичній соціології та методи їх проведення;
- методи соціологічних досліджень;
- основи аналізу соціологічних даних;
- етичні вимоги до проведення соціологічних досліджень у сфері охорони здоров'я.

вміти:

- аналізувати закономірності формування соціальної структури суспільства, наукові підходи до проблеми розвитку суспільства;
- розуміти сутність процесу соціалізації, набуття соціального статусу та ролі;
- враховувати у професійній діяльності соціальний статус пацієнта, його соціальні ролі як засіб впливу на хворого для його ефективного лікування;
- співпрацювати з іншими фахівцями для реалізації проєктів у сфері охорони здоров'я;
- пояснювати причини конфліктності та шляхи їх подолання;
- визначати місце медиків як соціальної групи у соціальній структурі суспільства;
- визначати роль соціальних та соціально-психологічних чинників в розповсюдженні хвороб;
- використовувати знання щодо ресоціалізації та соціалізації протягом життя при роботі з важкохворими та травмованими пацієнтами;
- застосовувати отримані знання для встановлення належних стосунків з пацієнтами та колегами;
- визначати основні напрямки досліджень в медичній соціології та методи їх проведення;
- проводити критичний аналіз наукових статей з соціології охорони здоров'я;
- збирати та аналізувати дані опитувань та інтерв'ю;
- інтерпретувати результати соціологічних досліджень у сфері охорони здоров'я;
- розробляти рекомендації на основі соціологічних досліджень;
- проводити презентації результатів досліджень перед аудиторією.

4. Зміст та логістика дисципліни

Структура навчальної дисципліни	Всього годин/ кредитів ECTS	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
<i>Соціологія в сфері охорони здоров'я</i>	2 семестр 90 год/ 3 кредити	Лекції №№1–9 Практичні заняття №№1–9 Теми для самостійного опрацювання №№1–5	Лекції №№1–2 Практичні заняття №№1–2 Теми для самостійного опрацювання №№1–7

Дисципліна включає 10 тем.

Соціологія в сфері охорони здоров'я

- Тема 1. Медична соціологія як галузь знання
- Тема 2. Історія розвитку медичної соціології
- Тема 3. Методи соціологічних досліджень в сфері охорони здоров'я
- Тема 4. Суспільство і медицина
- Тема 5. Соціалізація медичного працівника в сфері охорони здоров'я
- Тема 6. Соціальна взаємодія в сфері охорони здоров'я
- Тема 7. Соціальний конфлікт: медико-соціологічний вимір
- Тема 8. Соціальні умови захворювань.
- Тема 9. Соціологія здоров'я. Соціальні чинники впливу на здоров'я
- Тема 10. Сучасні тенденції розвитку суспільства та медицини.

Згідно програми основними видами навчальних занять є: а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота здобувачів.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів дисципліни.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння наступних практичних навичок:

1. орієнтуватися в різних напрямках, течіях і школах соціологічної науки, пов'язувати теоретичні ідеї та поняття з практикою життя суспільства, професійною діяльністю в галузі медицини та охорони здоров'я, сучасними проблемами суспільства;
2. вміти об'єктивно, на наукових засадах оцінювати стан та розвиток суспільства, застосовувати отримані знання в повсякденному житті і професійній практиці;
3. передбачати перспективу втілення в життя теоретичних викладів медичної соціології у поєднанні з медичними дисциплінами;
4. визначати роль соціальних чинників в розповсюдженні хвороб;
5. враховувати у професійній діяльності соціальний статус пацієнта, його соціальні ролі як засіб впливу для ефективного лікування;
6. використовувати знання щодо ресоціалізації та соціалізації протягом життя при роботі з важкохворими та травмованими пацієнтами;
7. застосовувати отримані знання для встановлення належних стосунків з пацієнтами та колегами;
8. обирати методи профілактики та розв'язання конфлікту;
9. на практиці застосовувати знання про соціальну структуру суспільства та соціальні переміщення при плануванні власної життєвої кар'єри;
10. враховувати інтереси певних суспільних спільнот при прийнятті управлінських рішень;
11. самостійно аналізувати дані соціологічних досліджень, оперувати методами соціологічного дослідження на практиці у поєднанні з фаховими знаннями.

На практичних заняттях студенти доповідають, дискутують, обґрунтовано відстоюють свої погляди та позиції, формулюють висновки до опрацьованої теми та розв'язують завдання.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять, вивчення тем для самостійної позааудиторної роботи, підготовка презентацій, таблиць, плакатів, схем, опрацювання наукової літератури та написання оглядів з наданих тем. Контроль засвоєння

тем самостійної позааудиторної роботи здійснюється на заняттях та підсумковому контролі з дисципліни.

Індивідуальна робота включає опрацювання наукової літератури, підготовку оглядів з наданих тем, виконання науково-практичних досліджень, участь у профільних олімпіадах, науково-практичних конференціях, конкурсах студентських наукових робіт.

Тематичні плани лекцій, календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної позааудиторної роботи опубліковані на сайті університету.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра філософії та суспільних наук /Студенту/Очна форма навчання/ *Менеджмент* / 1 курс /Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-філософії>. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, електронне опитування
Підсумковий контроль – залік по завершенню 2 семестру	Згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc(2024).pdf)
Засоби діагностики успішності навчання	Усні та письмові питання теоретичні, тести, творчі завдання

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc\(2024\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc(2024).pdf))

Поточний контроль	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Контроль практичних навичок	За системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Залік (підсумковий контроль)	Поточна успішність – від 122 до 200 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 200-бальною шкалою): Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
180–200	A	зараховано
170–179,99	B	
160–169,99	C	
141–159,99	D	
122–140,99	E	
60–121,99	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0–59,99	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань здобувача

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю:

оцінка **«відмінно»** – студент має системні знання, вміє їх самостійно набувати, представляє неординарні судження щодо суспільних процесів та явищ, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу, логічно та творчо викладає матеріал, вміє аргументовано застосовувати вивчений матеріал, вільно оперує інформаційно-пошуковими технологіями, самостійно вирішує 90–100 % пакету завдань;

оцінка **«добре»** – студент має повні знання суспільних подій і процесів, робить аргументовані висновки, самостійно складає таблиці та схеми, вільно оперує вивченим матеріалом, формулює і чітко аргументує власну думку, чітко тлумачить наукові поняття і категорії, вміє підготувати творчу роботу, здатен на рецензію відповіді іншого студента, виконує 70–90 % пакету завдань;

оцінка **«задовільно»** – студент загалом правильно відтворює логіку подій і явищ, здатен з допомогою викладача скласти план виступу, розуміє причинно-наслідкові зв'язки, може використовувати термінологію, самостійно відтворює до половини навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події та явища, допускає при відповіді помилки та неточності, слабо орієнтується в поняттях, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виконує 50–70 % пакету завдань;

оцінка **«незадовільно»** – студент має початковий рівень знань, фрагментарні і недосконалі навички в роботі, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, відтворити окремі частини теми, відсутні сформовані уміння та навички, може самостійно знайти відповідь у тексті, виконує 0–50 % пакету завдань.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю:

Оцінка **«відмінно»** виставляється здобувачу освіти, який, знає хід та послідовність самостійної навчально-дослідницької роботи для виконання практичного завдання, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок, та вірно з чіткими формулюваннями узагальнень та висновків.

Оцінка **«добре»** виставляється здобувачу освіти, який допускає неточності при виконанні дослідження, але здатний самостійно виявити допущені помилки та може продемонструвати виконання практичної навички в цілому, акуратно оформлює результати практичного заняття.

Оцінка **«задовільно»** виставляється здобувачу освіти, який знає основи практичного завдання, але зазнає труднощів при виконанні дослідження, не може продемонструвати повну правильну послідовність практичних навичок, не може трактувати в повному обсязі результати проведених досліджень.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється здобувачу освіти, який не може продемонструвати виконання практичної навички, зазнає значних труднощів при виконанні досліджень, порушує порядок виконання практичної роботи.

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю:

Оцінка **«відмінно»** виставляється студенту, який при проведенні тестового контролю допускає не більше 10 % неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90–100 %).

Оцінка **«добре»** виставляється студенту, який під час тестового контролю допускає не більше 30 % помилок (обсяг правильних відповідей 70–89 %).

Оцінка **«задовільно»** виставляється студенту, який робить помилки не більше, ніж в 50 % тестових завдань (обсяг правильних відповідей 50–69 %).

Оцінка **«незадовільно»** виставляється студенту, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 50 % тестових завдань.

Оцінювання самостійної роботи студентів. Оцінювання самостійної роботи студента здійснюється під час поточного та підсумкового контролю засвоєння тем дисципліни на підставі оцінювання усної відповіді на теоретичне питання відповідно до тем для самостійного опанування.

Оцінювання індивідуальної роботи студентів. Нарахування індивідуальних балів здійснюють на підставі чинного положення про організацію навчального процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова. Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише при успішному їх виконанні та обговоренні. Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх обсягу та значимості і становить 1–12 балів.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється у вигляді заліку.

Оцінювання з дисципліни. Підсумковий контроль (залік) зараховують, якщо студент засвоїв дисципліну в повному обсязі, про що свідчить поточне оцінювання кожного практичного заняття, засвоїв лекційний курс. Для оцінювання підсумкового контролю проводять підрахунок середньої арифметичної традиційної оцінки за семестр. Оцінка з дисципліни виставляється лише тим студентам, яким зараховані усі практичні заняття та які виконали програму навчальної дисципліни. Результат залікового оцінювання «зараховано» виставляється, якщо студент отримав позитивні оцінки, не має пропущених занять, або вчасно відпрацював їх. Наявність «2» за практичне заняття не позбавляє студента можливості отримати позитивний результат залікового оцінювання, якщо сума балів всіх практичних занять буде складати 122 та більше. Результат «не зараховано» виставляється, якщо сума балів всіх практичних занять складає менше 122 та за наявності пропущених невідпрацьованих занять.

7. Політика навчальної дисципліни/курсу

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім. М. І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Інструктаж з техніки безпеки та поведіння під час сигналу *«Повітряна тривога!»* проводиться на першому практичному занятті викладачем. Проведення інструктажу реєструється в Журналі інструктажу з техніки безпеки. Здобувач освіти, який не пройшов інструктаж, не допускається до виконання практичних робіт.

Перед проведенням кожного практичного заняття викладач ознайомлює здобувачів освіти із місцем розташування укриття, правилами поведінки під час переміщення до укриття та перебування в ньому, пояснює всі дії, передбачені Планом реагування на надзвичайні ситуації (згідно Наказу № 505 від 30.08.2023 р.).

1. Викладач перериває заняття і повідомляє здобувачів освіти про надходження сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення.

2. негайно припиняється практична робота здобувачів.

3. Викладач ознайомлює здобувачів із маршрутом переміщення в укриття згідно прийнятої схеми евакуації.

4. Черговий здобувач виключає світло, закриває вікно та двері.
5. Здобувачі освіти швидко та організовано під керівництвом викладача, проходять в укриття цивільного захисту (цокольний поверх корпусу), де перебувають до скасування сигналу оповіщення.
6. Не допускається скупчення, паніка на виході із аудиторії, кафедри та маршрутом евакуації.
7. Відповідальні особи кафедри після оголошення сигналу оповіщення перевіряють всі приміщення кафедри на відсутність у них учасників освітнього процесу та співробітників і по завершенню перевірки прямують до укриття.
8. Якщо сигнал тривоги пролунав під час перерви, потрібно негайно без паніки просуватися до укриття.
9. В укритті учасники освітнього процесу знаходяться до отримання сигналу «Відбій повітряної тривоги». У приміщенні забороняється курити, шуміти, мати зі собою небезпечні засоби, які можуть спричинити пожежу; не допускається пересування приміщеннями без особливої потреби; необхідно дотримуватися дисципліни та якнайменше рухатися. Також забороняється приносити до укриття легкозаймисті речовини або речовини, що мають сильний запах.

Після відміни сигналу оповіщення викладач інформує здобувачів освіти про продовження заняття в учбових кімнатах кафедри, або самостійне доопрацювання матеріалу з опитуванням на наступному занятті.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен бути підготовленим до практичного заняття, тестові завдання до поточної теми мають бути розв'язані, схеми та таблиці заповнені.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 15 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри, діяти згідно встановлених інструкцій під час виникнення надзвичайних ситуацій.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при виконанні завдань робоче місце має зберігатись у порядку.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування та під час виконання пошукових і групових завдань.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc\(2024\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc(2024).pdf)) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті університету <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра філософії та суспільних наук) своєму чи черговому викладачу. Для відпрацювання

пропущеного заняття студент має пройти тестування та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc\(2024\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc(2024).pdf)). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, теми якої оприлюднені на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно Положенню про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc\(2024\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc(2024).pdf)).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація /Основні документи).

Політика в умовах змішаного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М. І. Пирогова <https://surl.li/sgdief> (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація /Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є **Microsoft Team, Google Meets**. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри на сайті університету (<https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-філософії> / Здобувачу) або <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра філософії та суспільних наук/ Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

8. Навчальні ресурси

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-філософії/> Студенту.

Рекомендована література

Базова

1. Соціологія : Підручник / В. Волович, М. Горлач, І. Жиленкова, В. Кремень – К. : Центр навчальної літератури, 2021. – 808 с.
2. Соціологія медицини : навчальний посібник. – Львів : ВНКЗ ЛОР «Львівська медична академія імені Андрея Крупинського, «Тріада ПЛЮС», 2021. – 196 с.
3. Соціологія : Підручник / За ред. В. М. Пічі. – 2-е вид. – Львів : Новий Світ-2000, 2020. – 277 с.
4. Соціологія : Підручник / Шатохін А. М. – Умань : Сочінський М. М., 2020. – 315 с.
5. Соціологія здоров'я: проблеми теорії та практики: Навч.-метод. посіб. / Ковтун О. С., Баранова С. С. – Київ : Університет «Україна», 2020. – 165 с.
6. Trukhmanova S. L., Trukhmanova O. I. Sociology and medical sociology. Teaching Methodical book for the First Year Students of Medical Departments. – Vinnitsya, 2019. – 140 p.

Допоміжна

1. Тітаренко О. В. Соціологія медицини в цифрову епоху : монографія / О. В. Тітаренко. – К. : Наукова думка, 2024. – 210 с.
2. Соціологія у визначеннях, таблицях, схемах, завданнях : навч. посіб. / Т. А. Опанасюк. – Київ : Кондор, 2023. – 266 с.
3. Медична соціологія в системі охорони здоров'я : навч. посіб. для студ. мед. ЗВО / за ред. проф. С. О. Левицької. – К. : Книга-плюс, 2022. – 188 с.
4. Соціологія в анекдотах /Володимир Паніотто; Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.», Центр європ. гуманіт. досліджень, Центр досліджень історії та культури східноєвроп. єврейства. – Київ : Дух і літера, 2022. – 389 с.
5. Вербець В.В., Субот О.А., Христюк Т.А. Соціологія : навч. посіб. – К. : Кондор, 2021. – 552 с.
6. Соціологія соціальних проблем: навч. посіб. /Л. Д. Климанська, В. Є. Савка. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2021. – 207 с.
7. Рутар С. М. Інституційно-ціннісний вимір розвитку системи громадського здоров'я в Україні : монографія. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 310 с.
8. Пачковський Ю. Ф. Соціологія і психологія : навч. посіб. – 2-ге вид. стереот. – К. : Каравела, 2020. – 760 с.
9. Соціологія : теорії середнього рівня: навч. посіб. /за ред. Ю. Ф. Пачковського; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Київ : Каравела, 2020. – 355 с.
10. Соціологія : навч. посіб. /О. В. Бобіна та ін.; за ред. І. В. Шаповалової. – Миколаїв: Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова, 2020. – 281 с.
11. Соціологія : навч. посіб. /А. П. Литвин, А. К. Яковенко. – Львів: Новий Світ-2000, 2020. – 365 с.
12. Соціологія. Аналіз суспільства : підручник, монографія /П. Штомпка; пер. з пол. Г. Теодорович. – Львів: Колір ПРО, 2020. – 799 с.
13. Медична соціологія : навч. посіб. / В. А. Каспрук та ін. – Чернівці : БДМУ, 2018. – 164 с.
14. Медична соціологія : метод. рекомендації до практ. занять для студ. мед. ф-ту / уклад.: Т. М. Марченко, О. Б. Свирид. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2018. 44 с.
15. Горелов Д. М. та ін. Методологія та методи соціологічних досліджень у медицині: Навчально-методичний посібник. – Харків : ХНМУ, 2017. – 86 с.
16. Медична соціологія : практикум / уклад.: Н. В. Коляденко, В. М. Юрченко. – К. : Вид-во НМУ ім. О. О. Богомольця, 2016. – 144 с.
17. Чернець В. Г. Соціологія охорони здоров'я : Навчальний посібник. – К. : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2015. – 280 с.

Англомовна література:

1. Cockerham, William C. Medical Sociology. 16th ed. New York : Routledge, 2025. 434 p.
2. Petersen, Alan (ed.). Handbook on the Sociology of Health and Medicine. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2024. 440 p.
3. [Richard T. Schaefer](#). Sociology: A Brief introduction. – 2024
4. Letherby, Gayle, Earle, Sarah. The Sociology of Healthcare. London : Bloomsbury Academic, 2023. 336 p.
5. The Sociology Book : Big Ideas Simply Explained – Dorling Kindersley Ltd, 2015–2022. – 352 p.
6. Nettleton, Sarah. The Sociology of Health and Illness. 4th ed. Cambridge : Polity Press, 2021. 320 p.
7. Sociology. – Wiley. John Wiley & Sons, LTD, 2021 – 1152 p.
8. Ken Plummer. Sociology: The Basics – Taylor & Francis, 2021. –
9. Sociology: The Core (10-11th Edition)/James Vander Zanden (Author), Michael Hughes (Author, Editor), Carolyn Kroehler (Author, Editor) 2019. – 545 p.

Статті:

1. Кравченко С. О. «Відтік мізків» 2025: нові вектори медичної міграції та стратегії соціального утримання кадрів / С. О. Кравченко // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2026. – Вип. 52. – С. 88–97.
2. Лехан В. М. Соціальні ризики впровадження страхової моделі медицини в Україні / В. М. Лехан // Україна. Здоров'я нації. – 2025. – № 1. – С. 10–18.

3. Погоріла Н. Соціальний розрив у доступі до високих технологій: результати дослідження пацієнтів приватного та державного секторів // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2025. – № 2. – С.45–63.
 4. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України. – К. : МОЗ України, 2024.
 5. Кравченко С. О. Бюрократизація медичної допомоги та її вплив на професійну автономію лікаря: погляд соціолога / С. О. Кравченко // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2024. – Вип. 48. – С. 45–53.
 6. Макеєв С. Структурні особливості суспільства у стані винятковості: К. Маркс, К. Шміт, Дж. Агамбен // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2024. – №1 (січень-березень). – С. 7–25.
 7. ВОЛЯРСЬКА, Олена. Медична компетентність дорослого населення України. // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи, 2023, 23.1: 22-28.
 8. Степаненко І. В. Динаміка соціального статусу лікаря в умовах цифровізації охорони здоров'я України / І. В. Степаненко // Соціологічні студії. – 2023. – № 1. – С. 14–22.
 9. Бойко В. В. Якість життя пацієнтів з хронічними захворюваннями як індикатор ефективності медичної системи / В. В. Бойко // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження». – 2022. – Вип. 46. – С. 104–112.
 10. Гуменюк О. Г. Соціологічний аналіз готовності медичного персоналу до впровадження телемедичних технологій / О. Г. Гуменюк // Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки. – 2022. – Т. 27, Вип. 2. – С. 15–28.
 11. Каменська Т. Г. Медична лексика у сучасному суспільстві і соціологічному дискурсі // Соціальні комунікації в Україні: проблемні питання та перспективи розвитку : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 29 верес. 2022 р.) / Міжнар. економ.-гуманіт. ун-т ім. акад. Степана Дем'янчука. - Рівне : Видавн. дім «Гельветика», 2022. – С. 36-39.
 12. Тітаренко О. В. Цифрова трансформація медицини: соціологічний вимір // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. – 2022. – № 2. – С. 102–110.
 13. Погоріла Н. Соціальна нерівність у доступі до медичних послуг: цифрові та економічні бар'єри // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2021. – № 1. – С. 88–104.
 14. Бойко В. В. Медичний туризм як форма глобальної соціальної нерівності: соціологічний аспект // Грані. – 2020. – Т. 23, № 5. – С. 34–41.
 15. Іванова Т.В. Біомедичний та соціологічний підходи до психічного здоров'я //Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право, 2019 – visnyk-psp.kpi.ua
 16. Слабкий В. Г. Соціальні наслідки впровадження системи e-Health: виклики для українського соціуму / В. Г. Слабкий, В. М. Миронюк // Охорона здоров'я України. – 2019. – № 2. – С. 14–20.
 17. РУСІНА, А. Є.; ШАРУН, А. В. Гендерна освіта в медицині на тлі сучасності. Соціально-гуманітарні дослідження та інноваційна освітня діяльність. Матеріали Міжнародної наукової конференції. 24-25 травня 2019 р., м. Дніпро, 2019, 394–395.
- Соціологічні дослідження:
18. Макарова О. В. Чинники трудової міграції молодих лікарів України: результати соціологічного опитування випускників медичних ЗВО // Соціологічні студії. – 2024. – № 1 (22). – С. 34–42.
 19. Каменська Т. Польове дослідження: підготовка, проведення та аналітика //Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2023. – №3 (липень-вересень). – С. 116–129.
 20. Кравченко С. О. Довіра до системи охорони здоров'я в умовах цифровізації: результати прикладного дослідження // Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки. – 2022. – Т. 27, Вип. 1. – С. 45–58.
 21. Паніна Н. В. Моніторинг громадської думки щодо стану здоров'я та медичного обслуговування в Україні // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2021. – № 3. – С. 24–41.
 22. Шостак І. В. Анкетування: методичні рекомендації щодо організації та проведення соціологічного дослідження. Острог, 2021. 40 с. URL: https://eprints.ua.edu/8593/1/Anketuwanie_metodyczka.pdf
 23. Головаха Є. І. Соціологічний моніторинг «Українське суспільство» (1992–2020) : динаміка самооцінки здоров'я та задоволеності медичною допомогою // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2020. – № 4. – С. 3–25.
 24. Кириленко О. М. Здоров'я населення та промоція здоров'я як об'єкти соціологічного дослідження. //Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2019. – № 3. – С. 54–68.

25. Михальчук В. М. Соціологічне дослідження ефективності роботи багатoproфільної приватної клініки / В.М. Михальчук, З.В. Гбур, К.В. Щиріна, О.О. Черненко. Укр. мед. часопис. 6 (134), Т. 2 XI/XII. 2019. С. 1–3. URL: https://web.archive.org/web/20191119032545id_/https://www.umj.com.ua/wp/wpcontent/uploads/2019/11/4821_DOI.pdf
26. КИРИЛЕНКО, Олеся Миколаївна. Здоров'я населення та його збереження як об'єкт соціологічних досліджень. // Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 2019, 4.43: 23–43.
27. Надання лікарями загальної практики-сімейними лікарями акушерсько-гінекологічної допомоги та характеристика взаємозв'язку первинної ланки з акушерсько-гінекологічними службами: за результатами соціологічного дослідження / О. С. Щербінська, Г. О. Слабкий // [Семейная медицина](http://nbuv.gov.ua/UJRN/simmed_2019_3_14). – 2019. – № 3. – С. 63–67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/simmed_2019_3_14
28. ЧОПЧИК В. Д. Проблеми та шляхи удосконалення організації роботи університетського стоматологічного центру за матеріалами соціологічного опитування лікарів // Медичні перспективи, 2019, 24.3: 122–129.
29. Короткий О. В. Вивчення поінформованості лікаря первинної ланки відносно якості надання медичної допомоги, дослідження його комунікацій з іншими об'єктами сфери охорони здоров'я (за даними соціологічного дослідження) // Україна. Здоров'я нації. 2017. № 4(1). С. 87–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uzn_2017_4%281%29_15
30. ФЕДОСЮК, Р. М.; КОВАЛЬОВА, О. М. Система інцидент-звітуння і культура безпеки в медицині та перспективи їх запровадження в Україні за результатами соціологічного дослідження. // Економіка і право охорони здоров'я, 2017, 2: 82–92.

Інформаційні ресурси:

Сайт університету <https://www.vnmu.edu.ua>

Сайт бібліотеки <http://library.vsmu.edu.ua>

Представництво ООН в Україні <https://ukraine.un.org/uk>

Всесвітня організація охорони здоров'я (WHO) <http://www.who.int>

МОЗ України <https://moz.gov.ua>

Центр медичної статистики МОЗ України (статистичні довідники щодо стану здоров'я населення та ресурсів охорони здоров'я) <http://medstat.gov.ua>

Офіційний сайт Державної служби статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>

Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>

Національна служба здоров'я України (Аналітичні звіти НСЗУ) <http://dashboards.nszu.gov.ua>

Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України <https://niss.gov.ua/>

Інститут соціології НАН України <https://i-soc.com.ua/>

Інститут демографії і соціальних досліджень імені В. М. Птухи НАН України <https://idss.org.ua/public>

Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). Соціологічні та маркетингові дослідження <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports>

Разумков центр (Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова)

<https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia>

СОЦИС – Центр соціальних та маркетингових досліджень <https://socis.kiev.ua/ua/category/rezults-ua/>

Соціологічна група «Рейтинг» <https://ratinggroup.ua/research/ukraine/>

Український інститут соціальних досліджень імені О. Яременка <http://www.uisr.org.ua>

Фонд «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва» <https://dif.org.ua/category/opinion-polls>

Соціологічна асоціація України <https://sau.in.ua/>

Електронна бібліотека Інституту соціології НАН України <https://i-soc.com.ua/ua/institute/lib>

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського www.nbuv.gov.ua

Національна парламентська бібліотека України <http://www.nplu.org/>

«Соціологія: теорія, методи, маркетинг» (науково-теоретичний часопис Інституту соціології НАН України) <http://stmm.in.ua/archive/>

Журнал «Український соціум» <https://ukr-socium.org.ua/uk/archives/>

«Габітус» (науковий журнал з соціології та психології) <http://habitus.od.ua/>

«Український соціологічний журнал» <https://sau.in.ua/magazine/ukrayinskyj-socziologichnyj-zhurnal/>

«Україна. Здоров'я нації» (науково-практичний журнал)

<https://journals.uzhnu.uz.ua/index.php/health/homepage>

9. **Розклад та розподіл груп по викладачам** опублікований на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-філософії/> Студенту).

Силабус з дисципліни «Соціологія в сфері охорони здоров'я» обговорено та затверджено на засіданні кафедри філософії та суспільних наук (протокол №1, від «28» серпня 2025 року)

Відповідальний за курс

Світлана ТРУХМАНОВА

Завідувач кафедри

Павло КУЛІШ